

Cursus | Een juridische scriptie schrijven

Twee delen tellende cursus waarin jij de theoretisch én praktische handvatten krijgt aangeraakt om jouw scriptietraject efficiënt en met goed gevolg te doorlopen.

De cursus is zowel geschikt voor degenen die nog aan het begin van hun scriptietraject staan als voor degenen die al in (ver)gevorderd stadium zijn. Met beide doelgroepen is rekening gehouden bij de vormgeving van de cursus.

Gastdocent: mr. dr. M.V.R. Snel, auteur van o.a. de boeken *Methoden van rechtswetenschappelijk onderzoek*, *Doing a systematic literature review in legal scholarship* en *Meester(s) over bronnen*.

De cursus vindt geheel online plaats, per sessie wordt een link voor het volgen van de les toegestuurd. Vragen stellen tijdens de sessies is onder andere mogelijk via een chatfunctie.

Tijden en onderwerpen

Sessie 1 | Vrijdag 10 juni, 13:00-16:30 – Inleiding en onderwerpkeuze, systematisch literatuuronderzoek & onderzoeksvraag

Sessie 2 | Vrijdag 17 juni, 13:00-16:30 – Onderzoekskader, onderzoeksmethoden & beantwoorden onderzoeksvraag

Bekijk onderstaande pagina's voor een korte beschrijving van de onderwerpen die aan bod komen in de verschillende sessies.

Onderwerp 1: Inleiding en onderwerpkeuze & systematisch literatuuronderzoek

Bij dit onderwerp zal ter inleiding allereerst een kort overzicht worden gegeven van de eisen die aan een juridische scriptie worden gesteld, waarna wordt ingegaan op een aantal algemene aspecten rondom het schrijven van een scriptie (valkuilen, planning, omgang met begeleider, enzovoort). Vervolgens zal dieper worden ingegaan op de fase waarmee elk academisch onderzoek aanvangt: de onderwerpkeuze. Er zijn verschillende aspecten waarbij je bij het maken van een onderwerpkeuze op moet letten. Naast jouw eigen onderzoeksbelangstelling gaat het dan bijvoorbeeld om het vernieuwingspotentieel van het onderwerp, de mate waarin en wijze waarop het onderwerp kan worden afgebakend en de beschikbaarheid van informatiebronnen. Ten slotte zal in dit eerste college worden ingegaan op de rol van het literatuuronderzoek bij het opstarten van een academisch onderzoeksproject en de wijze waarop het systematisch kan worden uitgevoerd.

Leerdoelen

Na de behandeling van dit onderwerp kun je:

- ❖ vanuit een breder onderwerp een specifiek daadwerkelijk onderzoekbaar thema kiezen;
- ❖ de ten aanzien van dat thema verschenen literatuur systematisch in kaart brengen;
- ❖ de 'state of the art' en daarbinnen bestaande onderzoekskansen identificeren;
- ❖ het verschil uitleggen tussen een onderzoeksonderwerp, onderzoeksdoel, en onderzoeksvraag;

Aanbevolen literatuur

- ❖ M.V.R. Snel (2017). De 'goede' onderzoeksopzet als succesfactor voor de juridische scriptie. *Ars Aequi*, 67(9), 748-754.
- ❖ VSNU (2014). *De Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening. Principes van goed wetenschappelijk onderwijs en onderzoek*. Den Haag: Vereniging van Universiteiten.
- ❖ G. van Dijck, M.V.R. Snel & T.J.A. van Golen (2018). *Methoden van rechtswetenschappelijk onderzoek*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, Hoofdstuk 1, 2 en 3.
- ❖ M.V.R. Snel (2018). *Doing a systematic literature review in legal scholarship*. The Hague: Eleven International Publishing.

Onderwerp 2: Onderzoeksvraag

Het literatuuronderzoek dient ertoe een onderzoeksvraag te vinden waarmee je daadwerkelijk iets aan de stand van de wetenschap kunt toevoegen. Daarmee is een eerste eis die aan een academische onderzoeksvraag wordt gesteld duidelijk geworden: zij moet origineel zijn. Behalve origineel, moet een onderzoeksvraag echter nog aan een aantal andere eisen voldoen. Welke eisen dit zijn, en hoe jij ervoor kunt zorgen dat jouw onderzoeksvraag aan die eisen voldoet, komt bij de bespreking van dit onderwerp aan bod.

Leerdoelen

Na de behandeling van dit onderwerp kun je:

- ❖ uitleggen wat de functie is van een academisch-juridische onderzoeksvraag;
- ❖ uitleggen aan welke eisen een academisch-juridische onderzoeksvraag moet voldoen;
- ❖ al rekening houdend met die eisen zelfstandig een academische onderzoeksvraag formuleren ten aanzien van een breder door u bestudeert onderzoeksonderwerp;
- ❖ een academisch-juridische onderzoeksvraag (indien nodig) opdelen in verschillende deelvragen.

Aanbevolen literatuur

- ❖ M.V.R. Snel (2018). *Doing a systematic literature review in legal scholarship*. The Hague: Eleven International Publishing, hoofdstuk 6.
- ❖ G. van Dijck, M.V.R. Snel & T.J.A. van Golen (2018). *Methoden van rechtswetenschappelijk onderzoek*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, Hoofdstuk 4.

Onderwerp 3: Onderzoekskader

Wanneer je een onderzoeksvraag hebt geïdentificeerd, sta je voor een volgende belangrijke keuze: vlieg ik min of meer blind de data (bijvoorbeeld feitenrechtspraak, parlementaire documenten, uitspraken van de Hoge Raad, verzekeringspolissen) in óf probeer ik vooraf een (theoretisch) kader te ontwikkelen op basis waarvan ik de data meer gericht kan doorzoeken? Op die vraag gaan wij in dit college nader in. Hieronder geven wij vast een vereenvoudigd voorbeeld ter toelichting.

Een voorbeeld: Stel dat je aan de hand van een systematisch literatuuronderzoek hebt ontdekt dat de wettelijke term ‘blijvende onmogelijkheid’ binnen de verzuimregeling allerlei vragen oproept. Dat kan voor jou een reden zijn om te bezien of het systematisch in kaart brengen van de feitenrechtspraak waarin het begrip blijvende onmogelijkheid een rol speelt (voorzichtige) antwoorden oplevert. Je kunt dan lukraak rechtspraak.nl afstruinen in de hoop dat je op een gegeven moment patronen of steeds terugkerende aspecten ontdekt, maar je kunt ook vooraf al globaal in kaart proberen te brengen naar wat voor (soort) patronen of aspecten je op zoek kunt gaan. In dat laatste geval kun je bijvoorbeeld op basis van de jurisprudentie van de Hoge Raad en de literatuur over het begrip ‘blijvende onmogelijkheid’ (het leerstuk) een kader (met elkaar samenhangende criteria) vormen, waarin je de aspecten opneemt waarnaar je gericht in de feitenrechtspraak gaat zoeken.

Leerdoelen

Na de behandeling van dit onderwerp kun je:

- ❖ uitleggen wat een theoretisch kader inhoudt en welke functie het verricht in een academisch onderzoeksproject;
- ❖ zelf een theoretisch kader construeren voor uw eigen onderzoeksproject.

Aanbevolen literatuur

- ❖ M.G. IJzermans (2015). Lessen geleerd: onderwerp, object, en theoretisch kader van rechtswetenschappelijk onderzoek. *Recht en Methode*, 1-23.
- ❖ G. van Dijck, M.V.R. Snel & T.J.A. van Golen (2018). *Rechtswetenschappelijke onderzoeksmethoden*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, Hoofdstuk 5.

Onderwerp 4: Dogmatische- en rechtsvergelijkende onderzoeksmethoden

Dogmatisch onderzoek betreft het onderzoek waarmee de onderzoeker zich richt op het in kaart brengen van het geldende recht, zoals dat is neergelegd in bronnen van geschreven en ongeschreven nationale, Europese of internationale regels, beginselen, begrippen, leerstukken en rechterlijke uitspraken, en dat van commentaar is voorzien in de literatuur – én (mogelijk) toekomstig recht. Met dogmatisch onderzoek kunnen diverse doelen worden nagestreefd: (a) beschrijving en uitleggen van (een aspect van) het geldend recht, (b) verhelderen, verklaren en kritisch reflecteren op mogelijke imperfecties van (een deel van) het geldend recht, (c) het plaatsen van nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen of ontwikkelingen in nationale, Europese of internationale rechtspraak en wetgeving binnen het geldend recht, (d) het voorspellen van toekomstige ontwikkelingen op grond van het huidige recht, (e) het bevorderen van coherentie en consistentie in het geldend recht en het tot stand brengen, verfijnen, verder ontwikkelen en verbeteren van het recht op basis van criteria die aan het (rechts)systeem zelf zijn ontleend.

Bij *rechtsvergelijkend onderzoek* wordt het recht (en de context waarin het recht zich bevindt) van minstens twee rechtsorden bestudeerd. Als doelen van rechtsvergelijking worden in de rechtsmethodologische literatuur onder andere (a) het beschrijven van verschillende rechtssystemen, (b) het verkrijgen van kennis om het eigen of een ander (rechts)system beter te begrijpen, (c) het vergroten van de kwaliteit van het eigen rechtssysteem op basis van lessen uit andere rechtssystemen genoemd en (d) het vinden van gemeenschappelijk recht genoemd.

Bij de behandeling van dit onderwerp wordt ingegaan op de belangrijkste methodologische keuzes (welke zijn dat, en hoe kan daar op een verantwoorde manier mee worden omgegaan?) waar je voor komt te staan indien je deze onderzoekstypen gaat uitvoeren.

Leerdoelen

Na de behandeling van dit onderwerp kun je:

- ❖ de belangrijkste principes die gelden bij het uitvoeren van dogmatisch onderzoek uitleggen;
- ❖ de belangrijkste principes die gelden bij het uitvoeren van rechtsvergelijkend onderzoek uitleggen;
- ❖ de belangrijkste keuzemomenten bij het uitvoeren van uw eigen dogmatisch onderzoek herkennen, en daarbij vervolgens tot een afgewogen keuze komen;
- ❖ de belangrijkste keuzemomenten bij het uitvoeren van uw eigen rechtsvergelijkend onderzoek herkennen, en daarbij vervolgens tot een afgewogen keuze komen.

Aanbevolen literatuur

- ❖ Adams, L. H. J. (2011). Wat de rechtsvergelijking vermag: Over onderzoeksdesign. *Ars Aequi*, 60(3), 192-201.
- ❖ G. van Dijck, M.V.R. Snel & T.J.A. van Golen (2018). *Methoden van rechtswetenschappelijk onderzoek*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, Hoofdstuk 6.

Onderwerp 5: Van scriptievoorstel naar uitwerking

Ten slotte wordt ingegaan op de uitwerking van de scriptie. Aan bod komen de kwaliteitsstandaarden waaraan een antwoord op een onderzoeksvraag moet voldoen, de valkuilen voor het bereiken van die standaarden, en de technieken die gebruikt kunnen worden om tot een gedegen antwoord te komen. Concreter komen onder andere aan bod: relevant bronmateriaal vinden om de onderzoeksvraag te beantwoorden, omgang met bronmateriaal, het bereiken van het vereiste niveau van (analytische) diepgang, plaats van de ‘eigen mening’, citeren, een conclusie schrijven, enkele aspecten van schrijfvaardigheid, enzovoort.

Leerdoelen

Na de behandeling van dit onderwerp kun je:

- ❖ uitleggen aan welke kwaliteitseisen een antwoord op een academische onderzoeksvraag moet voldoen;
- ❖ de belangrijkste valkuilen die bij het beantwoorden van een academische onderzoeksvraag gelden herkennen;
- ❖ uitleggen met welke technieken de valkuilen zo goed mogelijk kunnen worden vermeden;
- ❖ zelfstandig een academische onderzoeksvraag beantwoorden die aan de kwaliteitseisen voldoet.

Aanbevolen literatuur

- ❖ G. van Dijck, M.V.R. Snel & T.J.A. van Golen (2018). *Methoden van rechtswetenschappelijk onderzoek*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, Hoofdstuk 7.

Overig aanbevolen literatuur

Naast de hiervoor genoemde literatuur kunnen wij de volgende literatuur aanbevelen als hulp bij het werk aan uw juridische scriptie.

Nederlandstalig:

- I. Curry-Sumner et al, *Onderzoeksvaardigheden: instructie voor juristen.*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2010.
- N. Verhoeven, *Wat is onderzoek?*, Den Haag: Boom 2010.
- P. Geurts, *Van probleem naar onderzoek*, Bussum: Uitgeverij Coutinho 2007
- C.L. Hoogewerf, *Juridische onderzoeksvaardigheden*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010.
- J.C. Coolsma & K.F. Schuiling, *De kleine Scriptiegids*, Bussum: Uitgeverij Coutinho 1995
- Serie boekjes van Heinze Oost, *Een onderzoek voorbereiden; Een onderzoek uitvoeren, een onderzoek rapporteren, een onderzoek presenteren*; Uitgever: Baarn. Nieuwe versies in 2015 verschenen.

Engelstalig:

- H. Aveyard, *Doing a Literature Review in Health and Social Care: A Practical Guide*, Berkshire, Open University Press 2010.
- Booth et. al., *The Craft of Research*, Chicago & London: Chicago University Press 2008.
- A. Bryman, *Social Research Methods*, Oxford, Oxford University Press 2010.
- B. van Klink et. al., *Law and Method*, Tübingen: Mohr Siebeck 2011.
- K.L. Turabian, *A Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations*, Chicago: University of Chicago Press & Sterling: Stylus Publishing 2007.
- P.J.M. Verschuren, & H.A.C.M. Doorewaard, *Designing a Research Project*, Den Haag: Eleven International Publishing 2010.
- M. Salter, & J. Mason, *Writing Law Dissertations*, Harlow: Pearson Educated Limited 2007.
- T. Greenhalgh, *How to Read a Paper*, Chichester: John Wiley & Sons 2010.
- D. Watkins & M. Burton, *Research Methods in Law*, London: Routledge 2013.
- M. McConville & W. Hong Chui, *Research Methods for Law*, Edinburgh: Edinburgh University Press 2010.